

ΕΛΛΗΝΕΣ ΙΑΤΡΟΙ & ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ μετά την ΑΛΩΣΗ

Φύλλο 1ο (αιώνες 15ος-17ος)

Από την **Ελληνική Εταιρεία Χειρουργών Θώρακος-Καρδιάς-Αγγείων**
και **World Hellenic Cardiothoracic Diaspora**

Ανάθεση Εργασίας στο **ΠερίΠΟΥ** (www.inforperipou.wordpress.com)

Υπεύθυνη: Χριστίνα Γ. Γιαννακάκη

Οι Έλληνες... καθ' ἣν χρόνου στιγμήν ἐμελλοῦ
να περιέλθωσιν εἰς ζυγὸν βαρβάρων καὶ νὰ
αποβάλλωσιν ὄνομα καὶ ὑπάρξιν, ἀνέπεμψαν τὴν
εσχάτην λάμπριν σβεννυμένης φλογός... ἀλλὰ
καὶ μετὰ τὴν πτώσιν αὐτῶν, φεύγοντες τῆς
πατρίδος τοῦ ὄλεθρου, ἐγένοντο αὐτίς
πνευματικοὶ τῆς Ευρώπης κηδεμόνες.

Jacomo Leopardi

Λόγος Πρώτος, Ο *Ερχομός*

Ο Κωστής Παλαμάς εξιστορεί πώς η αναγκαστική διασπορά, μετά την Άλωση της Κων/πολης, μετέφερε την Επιστήμη από την Ανατολή στη Δύση

κι ἦσουν εσύ, Πόλη, ὦ Πόλη!
καὶ ἦτανε τῆς γῆς τὸ περιβόλι,
καὶ ἦταν ὅπου σε μια δόξα
τῶν Ἐθνῶνε ταίριαζαν οἱ πόλοι,

...μπρος σε γιαιτροσόφια ἀπάντεχα,
σε δυσκολοζάνοιχτα δεφτέρια.
Κι ὅλοι καθὼς ἐρχονται κλιτοί,
καὶ καθὼς ἀργοζυγώνουν,
τι κρατάνε μες στα χέρια;

...
Τυλιγάδια καὶ βιβλία

«Τ' εἶναι τὰ δεφτέρια πὺν κρατᾶτε
τὰ περγαμηνά,

...
«Εἶν' ἐδὼ κλειστοὶ μες στα κιβούρια,
μες στα τυλιγάδια εἶναι κρυμμένοι,
—για νεκρούς ἢ πλάση

ας μὴν τοὺς κλαίει!—

ὦ οἱ πηγές οἱ ἀθόλωτες τῆς Σκέψης,
οἱ ἀσυγνέφιαστοι τῆς Τέχνης οὐρανοί,
οἱ Ἀθάνατοι κι οἱ Ωραῖοι.

Ἀπὸ τοὺς γιαιλοὺς τῆς Ἰωνίας
καὶ ἀπὸ τῆς Ἀθήνας τὸν αἆρα
πὺν ὅλα πνέματα τὰ κάνει καθὼς πνέει,
καὶ ἀπὸ τῆς Ἑλλάδας τ' ἀγνά χόματα,
ἡ Σοφία, ὁ Λόγος, ὁ Ρυθμὸς
οἱ Ἀθάνατοι κι οἱ Ωραῖοι.

Κι εἶναι οἱ Πλάτωνες, καὶ πίσω τοὺς,
τῆς Ἰδέας ἥρωες, οἱ φιλόσοφοι,
κι ἡ Ἀρετὴ μ' αὐτοὺς «ἢ λεβεντιά εἶμαι!» λέει

κι εἶναι οἱ Ὅμηροι, καὶ πίσω τοὺς
ὅλοι οἱ ψάλτες καὶ τῶν Ὀλυμπῶν οἱ πλάστες
οἱ Ἀθάνατοι κι οἱ Ωραῖοι.

...
καὶ τοὺς κόσμου γίνονται πολῖτες,
οἱ Ἀθάνατοι κι οἱ Ωραῖοι!»

.....«Καὶ σπρωγμένοι ὡς ἐδὼ πέρα
οἱ Ἀθάνατοι κι οἱ Ωραῖοι
ἀπὸ ἀνέμους καὶ φουρτούνες
καὶ σεισμῶν καὶ χαλασμοῦς,
καὶ καραβοτσακισμένοι
καὶ σκληρὰ κατατρεμένοι
κι ἀπὸ ξένους καὶ δικούς!

.....

«Θα διαβούμε καὶ στεριές καὶ πέλαγα,
θα σταθούμε ὅπου τὸ πόδι δὲν μπορεῖ
Τούρκου κανενὸς νὰ μας πατήσῃ·
ἀπὸ τὴν πατρίδα μας διωγμένοι,
καὶ σβησμένοι ἀπ' τὴν Ἀνατολή,
θ' ἀνατεῖλουμε στὴ Δύση

(Ἀπὸ Κ. Παλαμά, *Ὁ Δωδεκάλογος τοῦ Γύφτου*).

•Il Canone della Medicina

στην
**Scuola Medica
Salernitana.**

Στὴ φωτὸ Ὁ Κανόνας τῆς
Ἰατρικῆς τῆς πρώτης
Ἰατρικῆς Σχολῆς στὸν
κόσμο (ἀπὸ μέσα 9ου αἰ.).
Σχολὴ τοῦ Σαλέρνο, Ἰταλία.

Ἐκεῖ ἐξελίχθηκε
ἡ ἱατρικὴ παράδοση τοῦ
Ἱπποκράτη, τοῦ Γαληνοῦ
καὶ τοῦ Διοσκουρίδη, χάρι
σε μεταφράσεις ἐλληνικῶν κειμένων ἀπὸ τοὺς
Ἀραβες, ἀλλὰ καὶ ἱατρικὲς πραγματείες ἐξ ἀρχῆς
γραμμένες ἀπὸ τοὺς ἰδίους.

Στὴν Ἰατρικὴ σχολὴ τοῦ Σαλέρνο - ὅπου υπήρχαν καὶ
γυναῖκες καθηγήτριες καὶ φοιτήτριες - διδάσκονταν
παράλληλα Φιλοσοφία, Θεολογία καὶ Δίκαιο
(*Ἰατροφιλοσοφική*).

Χειρόγραφα τῆς Σχολῆς σώζονται σε πολλὲς
Εὐρωπαϊκὲς βιβλιοθήκες

Στὴ συνέχεια λειτούργησαν Πανεπιστήμια:
*στὴν Ἰταλία (Μπολῶνια, Ρώμη, Πάδοβα, Φλωρεντία,
Βενετία, Φεράρα, Πίζα, Νάπολη)
*στὴν Ἀγγλία (Οξφόρδη)
*στὴ Γαλλία (Μονπελιέ, Παρίσι)
*στὴν Αὐστρία, τῆς Βιέννης.
*στὴ Γερμανία (Γκέτινγκεν, Ιένα, Λειψία)
Στὴ Ρωσία (Πετρούπολης).

καὶ σβησμένοι ἀπ' τὴν Ἀνατολή, θ' ἀνατεῖλουμε στὴ Δύση

Διωγμένοι ἀπὸ δύναμη ἀνώτερη, οἱ Ἕλληνες κατευθύνονται ἀπὸ
Ἀνατολὴ σε Δύση, καὶ βάζουν, με τὴν ἀρχαία γνώση, τὰ θεμέλια
σ' ἓναν καινούργιο κόσμο.

Ἔργο τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ ἱατρικὴ καὶ νοσοκομειακὴ περίθαλψη, πρὶν
τὴν Ἀλωση, σ' Ἀνατολὴ καὶ Δύση.

Στὶς Μονὲς λειτουργοῦν Ἑνῶνες-Νοσοκομεία.

Στὸν βυζαντινὸ κόσμο, λειτουργοῦν τὸ τῆς Μονῆς Παντοκράτορος
Κωνσταντινουπόλης καὶ ἐκεῖνο τοῦ Αἵνου τῆς Θράκης ἀπὸ τὸν 12ο αἰῶνα.
Στὴν Ἑγγὺς καὶ τὴ Μέση Ἀνατολή, τῶν Μονῶν Σεβαστείας, Κασταμονῆς,
Καϊσάρειας, καὶ Ἀμασειας στὸν Πόντο, ἀπὸ τὸν 13ο.

Στὸν Ἰσλαμικὸ κόσμο, λειτουργοῦν σὲ Κάιρο, Βαγδάτη, καὶ Δαμασκὸ - ἐκεῖ
ἀκμᾶζει σπουδαῖο κέντρο ἱατρικῶν μελετῶν ἀπὸ τὸν 9ο αἰ. .

Ἡ "Βυζαντινὴ" Αυτοκρατορία καταλύθηκε τὸ 1204 ἀπὸ τὴν Δ'

Σταυροφορία - ἐσωτερικὲς κρίσεις τὴν εἶχαν παρακμάσει, κι εἶχαν
εὐνοήσει ἐπιθέσεις ἀπὸ γειτονικοὺς λαοὺς. Τὰ εδάφη τῆς μοιράστηκαν
μεταξὺ ἀρχηγῶν τῶν σταυροφόρων, καὶ τὴ θέση τῆς πῆρε ἡ Λατινικὴ
Αὐτοκρατορία.

Τὸ 1354 οἱ Ὀθωμανοὶ πανηγυρίζουν τὴν πρώτη τοὺς σημαντικὴ
κατάκτηση σὲ εὐρωπαϊκὸ, βυζαντινὸ, ἔδαφος. Ἡ κατακτημένη
πόλη βρίσκεται στὴ Θράκη, καὶ λέγεται *Καλλίπολη*.

Ἔτσι εἶχε ονόμασει καὶ ὁ Πλάτωνας τὴν ἰδεατὴ τοῦ Πολιτεία - αὐτὴν πὺν
ἀφάνισαν οἱ ἴδιοι οἱ πολῖτες τῆς (Πλάτων, *Πολιτεία* ἢ *Περὶ δικαίου*)

Επιδημίες πανοῦκλας, λέπρας, χολέρας, εὐλογιάς, σκορβοῦται,
σύφιλης κ.α. εξαπλώνονται στὴν Εὐρώπη τὸν 14ο αἰῶνα - μέ τις
μετακινήσεις τῶν σταυροφοριῶν καὶ τῶν πολέμων ἐξουσίας.
Ἔτσι, εἰσάγονται καὶ σ' ολόκληρο τὸν ἐλληνικὸ χώρο, ὅπου, μετὰ
τὴν Ἀλωση (1453), ἔχουν επικρατήσῃ οἱ Τούρκοι καὶ οἱ Λατίνοι.
Νοσοκομειακὰ Ἰδρύματα λειτουργοῦν δι' ἀποφάσεως τῆς
Καθολικῆς Ἐκκλησίας στὶς λατινοκρατούμενες περιοχές (Ἰόνια,
Κρήτη, Ρόδο καὶ Χίο), ἐνὼ τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ
τουρκοκρατούμενου πληθυσμοῦ περιθάλπουν γιανοὶ ἐμπειρικοί..

Τὴν ὅλη ἱστορία θα τὴν προσεγγίσουμε μεσα ἀπὸ τὸ πεδίο τῶν
ἱατρῶν, καὶ, ὅπου προσφέρεται, τῆς Ἰατρικῆς Τέχνης
«*Ἰητρικὴ τέχνη μὲν πασῶν ἐστὶν ἐπιφανεστάτη*» Ἱπποκράτης

ΕΝΩΤΙΚΟΙ vs ΑΝΘΕΝΩΤΙΚΟΙ - επιπτώσεις στο Βυζάντιο

Το **Σχίσμα των δύο Εκκλησιών** του 1054 διαίρεσε τον χριστιανικό κόσμο σε Ανατολή και Δύση- το χάσμα μεταξύ τους ήταν δογματικό και διοικητικό κι αφορούσε την αντιθεση ανάμεσα στην βυζαντινή παραδοση και τη νεοτερική Δύση.

(Το 1204, η Πόλη κι η άλλοτε ελληνική επικράτεια αλώθηκε από την επεκτατικότητα της "Δ' Σταυροφορίας").

Όταν, όμως, άρχισαν να επεκτείνονται οι Οθωμανοί στην Ευρώπη, ακούστηκαν φωνές υπέρ της Ένωσης των δύο Εκκλησιών γιατί ενωμένοι οι Χριστιανοί θα ήταν ισχυροί απέναντι στην Οθωμανική επεκτατικότητα. Υποστηρικτές της Ένωσης ήταν Έλληνες που διέπρεψαν στον δυτικό κόσμο, κι επιχειρηματολογούσαν υπέρ της ανάγκης για πνευματική αναγέννηση. Οι αντίπαλοι της Ένωσης, αντίθετα, τόνιζαν τις δογματικές διαφορές μεταξύ των Εκκλησιών και την ανησυχία τους για την επιβολή της Δύσης στο Βυζάντιο.

Οι βυζαντινοί, δηλαδή, φοβούνταν ολοκληρωτική υποταγή στους Ρωμαιοκαθολικούς.
Αρνήθηκαν την Ένωση των Χριστιανικών Εκκλησιών.

Αποτέλεσμα:

Οι Τούρκοι κατέλαβαν την Θεσσαλονίκη στις 29 Μαρτίου 1430.

Μετά, τα Ιωάννινα.

Κι ύστερα έφτασε ως τον Ισθμό της Κορίνθου.

Οι απώλειες ανάγκασαν τον Βυζαντινό αυτοκράτορα (Ιωάννης Η' Παλαιολόγος) να στραφεί για βοήθεια στη Δύση και τον Πάπα. Πήγε ο ίδιος στην Ιταλία για να πραγματοποιήσει την Ένωση με τη Ρώμη και να ζητήσει βοήθεια ώστε να σωθεί το "Βυζάντιο" από την επέλαση των Οθωμανών. Η βυζαντινή αποστολή αποτελούνταν από 30 επισκόπους και μερικούς λαϊκούς.

Η Ένωση Ανατολικής και Δυτικής Εκκλησίας υπογράφηκε το 1439

**Συμφωνία
Φερράρας - Φλωρεντίας
1438-9**

Οι ορθόδοξοι αποδέχθηκαν το ρωμαιοκαθολικό δόγμα ότι το Άγιο Πνεύμα εκπορεύεται από τον Θεό Υιό όσο και από τον Θεό Πατέρα (filioque).

Αναγνώρισαν τα πρωτεία του Πάπα. Σε αντάλλαγμα ο Πάπας θα έστελνε δυο πολεμικές τριήρεις και 300 στρατιώτες για την άμυνα της Κωνσταντινούπολης.

Όταν η βυζαντινή αποστολή επέστρεψε στην Κωνσταντινούπολη, την 1η Φεβρουαρίου 1440, αποδοκιμάστηκε και από κλήρο και από λαό. Ακολούθησε εμφύλιος διχασμός, μεταξύ «ενωτικών» και «ανθενωτικών». Ο αδελφός του αυτοκράτορα, Κωνσταντίνος Παλαιολόγος πήρε την εξουσία το 1449. Αν και ανθενωτικός, επισημοποίησε την Συμφωνία Ένωσης, από ανάγκη για τη βοήθεια της Δύσης λίγους μήνες πριν την Άλωση από τους Οθωμανούς, το 1453.

Είναι, όμως, πολύ αργά για την Πόλη - και η Άλωση, πλέον, γεγονός.

Γιατροί ΕΝΩΤΙΚΟΙ & ΑΝΘΕΝΩΤΙΚΟΙ

Κάθε εμπειρία *άλωσης* είναι καθοριστική για τη φιλοσοφία και τη θρησκευτική κατεύθυνση. Είναι γι' αυτό, άραγε, τόσο αντιφατικός ο χαρακτήρας του Έλληνα; Ή, λόγω αντιφατικότητας έχει υποστεί τόσες αλώσεις;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΓΑΖΗΣ, Ενωτικός.

Ήταν Καθηγητής και πρύτανης του Παν/μίου Φερράρας. Μετέφρασε, μεταξύ άλλων, όλο το φυσιογνωμικό έργο του Θεόφραστου («Φυτών Ιστορία», βιβλία 10), βιβλία του Αριστοτέλη, του Αιλιανού κ.α. **«Αλωθείσης της Κωνσταντινουπόλεως υπό των Οθωμανών, διέβη εις την Ιταλία όπου εδέχθη υπό Βησσαρίωνος του Καρδινάλεως, υφ' ου και πρεσβύτερος χειροτονήθη...»** (Γκιάλας).

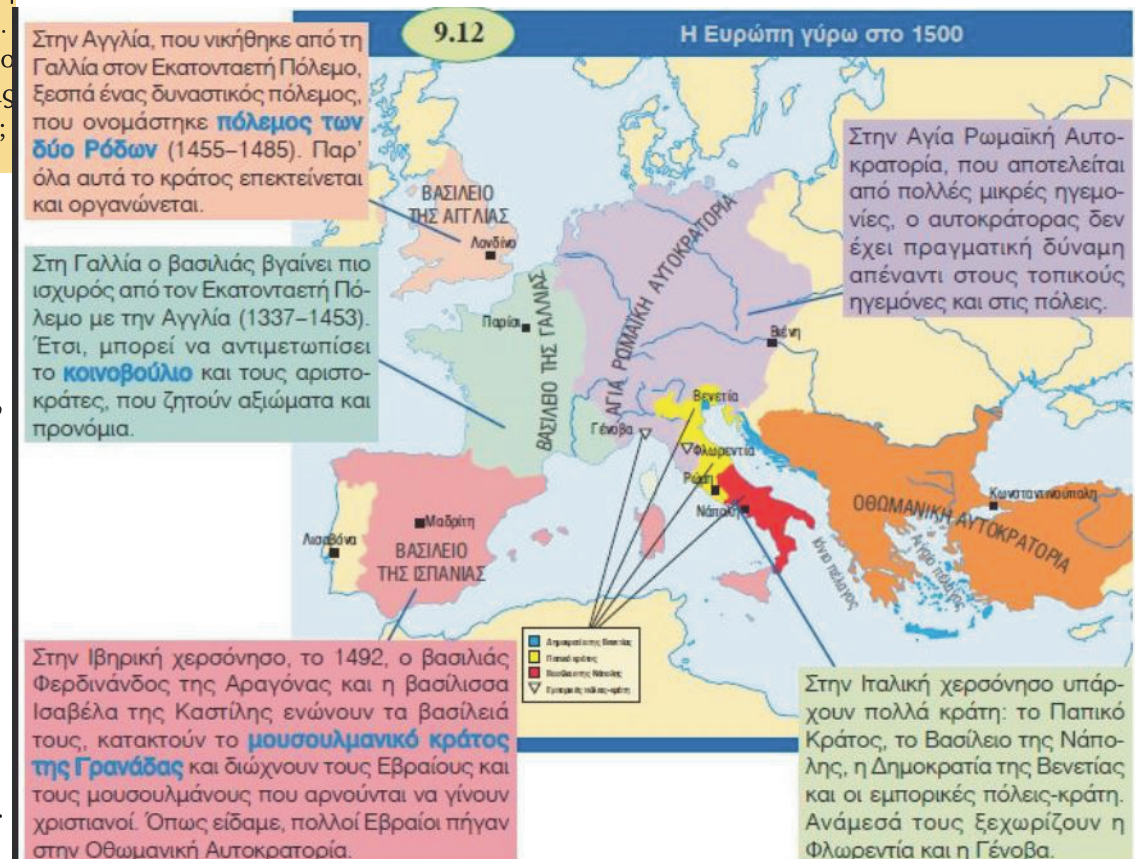
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΜΟΙΡΟΥΤΣΗΣ, Ανθενωτικός.

Ο φιλόσοφος γιατρός έπαιρνε μέρος σε διπλωματικές αποστολές. Ήταν Πρωτοβεσιτάριος του τελευταίου Κομνηνού - συντέλεσε, μάλιστα, στην εξόντωσή του όταν έπεσε η Τραπεζούντα. **Αλωθείσης, λοιπόν, της Τραπεζούντος** (1461), συντάχθηκε με τον Πορθητή, και ασπάσθηκε τον μωαμεθανισμό.

Όμορφη & Παράξενη Παιρίδα !

<https://www.youtube.com/watch?v=nx0qBVBarnk>

Αμέσως μετά την Άλωση 1453, ο Μωάμεθ ο Πορθητής όρισε Οικουμενικό Πατριάρχη τον ηγέτη των Ανθενωτικών, μοναχό Γεννάδιο, κατά κόσμον Γεώργιο Σχολάριο. Ως κοσμικός, ο Οικουμενικός Πατριάρχης είχε υποστηρίξει την Ένωση των Εκκλησιών.

ΑΝΑΤΟΛΗ & ΔΥΣΗ το 1500 (Εικόνα:βιβλίο Ιστορίας Α' Γυμνασίου)

όπου Δύση = οι ευρωπαϊκές περιοχές που δεν εξουσίαζαν Οθωμανοί ή Ρώσοι

Ακολουθούν οι πληροφορίες για τους Γιατρούς και την Ιατρική μετά την Άλωση, σταχυοθετημένες στο έντυπο Κοινωνικής Έκφρασης **ΠερίΠΟΥ**

με πολλή προσοχή και επιφύλαξη από την ερευνήτρια Χριστίνα Γιαννακάκη, δεδομένου ότι βρίσκονται διάσπαρτες σε διάφορες πηγές

(διαθέσιμες στον αναγνώστη e.mail : info.peripou@gmail.com)

Επιδημίες - αιώνες 15ος 16ος

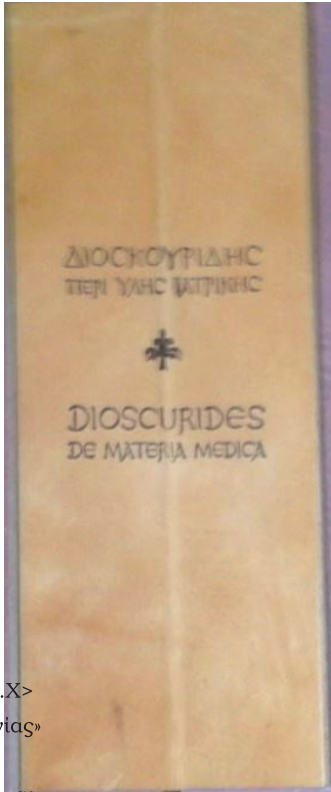
Η απάντηση στις "θρησκευτικές" πολέμικες επιχειρήσεις Οθωμανών και Λατινογενών ήταν **επιδημίες** πανούκλας, λέπρας, χολέρας, ευλογιάς, σκορβούτου, σύφιλης κ.α. που αποδεκάτισαν πληθυσμούς σε Ανατολή και Δύση. Ξέσπασαν στα μέσα του 14ου αιώνα όταν ένα γενοβέζικο καράβι έφτασε στη Μεσόγειο από τη Μαύρη Θάλασσα - το μικρόβιο της πανούκλας μεταδόθηκε στους ανθρώπους από τους ψύλλους των αρουραίων του καραβιού και μεταδόθηκε πολύ γρήγορα σ' όλη τη δυτική Ευρώπη. Χάθηκε το ένα τρίτο του πληθυσμού της.

Στις υπό Βενετών και Γενουατών κατεχόμενες περιοχές (Ιόνιο, Κρήτη, Χίος κ.α.) υπήρχαν, το 1600, σ' όλα τα νησιά και λιμάνια λοιμοκαθατήρια και λεπροκομεία (Λαζαρέτα). Λειτουργούσαν με δρακόντεια μέτρα - υποχρεωτική ήταν η 40ήμερη απομόνωση και απολύμανση των ταξιδιωτών. Το 40ήμερο καθιερώθηκε είτε λόγω σχετικών αναφορών στη Βίβλο, είτε επειδή ο φιλοσοφικός μήνας των αλχημιστών περιελάμβανε 40 ημέρες. Σ' αυτό το χρόνο αυτό, παντως, εκδήλωνονταν τα περισσότερα υπό επώαση νοσήματα.

Ι Ο Ν Ι Ο

Τα πρώτα ελληνικά φαρμακεία λειτούργησαν στα Επτάνησα. Ήταν κέντρα συγκεντρώσεως προκρίτων και επιστημόνων - εκεί γίνονταν συζητήσεις επί πολιτικών, επιστημονικών, καλλιτεχνικών, φιλολογικών θεμάτων. Στα μέσα του 16ου αιώνα, υπήρχε Αστυιατρική Υπηρεσία και ιατροδικαστική.

ΔΙΟΣΚΟΥΡΙΔΗΣ, 1ος αι μ.Χ>
«πατέρας της φαρμακολογίας»
Το «περί ύλης ιατρικής» επικράτησε μέχρι τον 16ο αι

Α Ι Γ Α Ι Ο

ΧΙΟΣ. Ιατρικά μαθήματα διδάσκονταν στη Σχολή της από 16ο αι. *Η «**χία γη**»-και η «**λημνία γη**» εξάγονται στο εξωτερικό σε δισκία, για την θεραπεία αιμορραγιών και δαγκωμάτων από δηλητηριώδη ερπετά (Γάλλος γεωγράφος Thevetto 1549).

Η λασπωδής μάζα "λημνία γη" και "χία γη"- αναφέρονται από τον Γαληνό (2ος μ.Χ. αι) και άλλους αρχαίους συγγραφείς. Ο Πλίνιος αναφέρει τους Χιώτες σαν εφευρέτες του αμύλου. Η τερεβινθίνη (*Chian or Sciadurpentine*) είχε ευρύτατη ιατρική χρήση στην περίοδο της κλασσικής Ελλάδας για την αρωματική και Ιατρική χρήση της. Το μαστιχαδιενολικό οξύ χρησιμοποιείτο ως αντιφλεγμονώδες' στον Μεσαίωνα, δε, θεωρείτο από τα κυριώτερα φάρμακα στην Ευρώπη.

Κρήτη: 4 λοιμοκαθατήρια, με εποπτεία της καθολικής Εκκλησίας. Μεταξύ φαρμάκων φυτικής προελεύσεως, αναφέρεται (P.Belonne, 1546) άφθονη χρήση **λαβδάνου**.

Λάβδανον, το: (*Ladanum*) αρωματική ρητίνη με έντονες φαρμακευτικές ιδιότητες από τα φύλλα του φυτού Κίσθος Κρητικός (*Cistus Creticus* spp. *Creticus*). Χρησιμοποιήθηκε κατά της πανώλους τον 18ο αι. αλλά και για δερματικές παθήσεις, και διάφορους καρκίνους. Παρασκευαζόταν από αυτό το "Άγιο Μύρο".

Η π ε ι ρ ω τ ι κ ή Χ ώ ρ α

Το Ναύπλιον έχει *Νοσοκομείο των πτωχών* ήδη από το 1394. Το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού, όμως, στον τουρκοκρατούμενο χώρο παραμένει χωρίς υγειονομική περίθαλψη. Την ιατρική ασκούν γιατροί εμπειρικοί - την χειρουργική οι κουρείς.

Στη Μακεδονία, ο πληθυσμός πλήττεται από λέπρα και συλφίδα- οι πλούσιοι καταφεύγουν στις ιαματικές πηγές του Λαγκαδά. Στις Σέρρες «υπάρχουν πέντε δημόσια λουτρά, τα δε ιδιωτικά υπερβαίνουν τα χίλια», γράφει ο Τούρκος περιηγητής ElviyaZilî (Τσελεπής), 1640.

Αττική. Μαστίζουν οι επιδημίες.

Η Αθήνα, πόλη 10.000 κατοίκων, δοκιμάστηκε από την επιδημία του 1556. Ελάχιστη ήταν η ιατρική περίθαλψη. Ανάγκες των ασθενών - ανεξαρτήτως θρησκευματος και φυλής - κάλυπτε η Φιλοθέη Μπενιζέλου, λειτουργώντας Νοσοκομείο-Ξενώνα στο σπίτι της, στην Πλάκα (φωτό: Αδριανού 96 - επισκέψιμο σήμερα).

Σε αντίθεση με τα περίχωρα, η πόλη βρίσκεται σε καλύτερη μοίρα λόγω του ξηρού κλίματος και της άφθονης χρήσης μέλιου από τις χιλιάδες βοτανών του «*μελισσόβοτου και ευβότανου*» Υμηττού, κατά τον Γερμανό φαρμακοποιό R. Lubenau (1589).

Και ο Τσελεπής θα γράψει αργότερα για το κλίμα της περιοχής της Μονής Καισαριανής: **λόγω της υγιεινότητος της περιοχής, τα πτώματα των νεκρών δεν σήπονται μετά την ταφή**

Στο PHILOSOPHICAL TRANSACTIONS του Λονδίνου θα δημοσιευθεί το 1713/14 η μέθοδος εμβολιασμού κατά της ευλογιάς από τους ΙΑΚΩΒΟ ΠΥΛΑΡΙΝΟ και ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΤΙΜΟΝΗ.

Σήμερα, θεωρείται ως πατέρας του εμβολιασμού ο Edward Jenner. Ο οποίος, όμως, παρουσίασε τον εμβολιασμό το 1798, ενώ ο εμβολιασμός που έσωσε τον στρατό του George Washington το 1777 είχε γίνει σύμφωνα με τη μέθοδο Πυλαρινού-Τιμόνη

Με τους γιατρούς ΠΥΛΑΡΙΝΟ και ΤΙΜΟΝΗ, καθώς και την μέθοδο του *δαμαλισμού* κατά της ευλογίας, θα ασχοληθεί το επόμενο φύλλο - αυτό του 18ου αιώνα- του "ΕΛΛΗΝΕΣ ΙΑΤΡΙ & ΙΑΤΡΙΚΗ" της ΕΕΧΘΚΑ

15ος 16ος αι

το φλέμα σαν επλήθυνε και σαν το αίμα χάσου,
κάθε αλαφρό τως φαίνεται βαρύ να δοκιμάσου'
δεν έχουσι αποκοτιά, το φώς τως ολιγαίνει
και το βραστό της ζήσης τως εοβήνει και κρυγαίνει.
Ερωτόκριτος, Γ 825)

Ο Ερωτόκριτος γράφτηκε περί το 1600. Στους στίχους του, φαίνεται η γνώση της θεωρίας των κυμάτων του Ιπποκράτη και της καύσης του Γαληνού (Peri, 1999). Τώρα, οι επιστήμονες της Αναγέννησης εξελίσσουν ή ξεπερνούν την Ιπποκρατική και την Γαληνική Ιατρική (εναντιοθεραπευτικής και χυμοπαθολογίας)

Με την τυπογραφία τα κλασσικά έργα αλλά και οι νέες ιδέες περί Ιατρικής έγιναν γνωστά σε όλη σχεδόν την Ευρώπη. Η Αναγέννηση ξεκίνησε από τις ιταλικές πόλεις - γιατί εκεί κάποιοι κυβερνήτες των πόλεων προστάτευαν τα γράμματα και τις τέχνες (μαικήνες). Οι περισσότεροι Έλληνες νησιώτες σπουδάζουν στην Ιταλία. Ανακοινώνουν τις εργασίες τους σε διεθνές επιστημονικό κοινό, και παίρνουν πανεπιστημιακές θέσεις, Εκδίδουν αρχαία ελληνικά κείμενα, και γράφουν βιβλία. Ασχολούνται με την εκπαίδευση, και χρηματοδοτούν σχολεία.

Διδάσκουν και αφήνουν γραπτό έργο οι :

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΛΑΔΟΣ, Κρητικός, *rector medicinae bene meritus*, ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΕΣΙΟΣ, Κύπριος, *promotor ad medica examina* στην Παδουα, ΙΑΚΩΒΟΣ ΖΑΡΑΒΕΛΛΑΣ, καθηγητής ιατρικής στην Πίζα, ΣΑΜΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ καθηγητής στην Φερράρα, ΙΑΚΩΒΟΣ ΣΑΒΟΓΙΑΝΝΗΣ, Ναυπλιώτης, διδάκτωρ Πάδουας, ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΟΣΧΟΣ, Λακεδαιμόνιος Καθηγητής, δίδαξε δημοσίως ιατρική και ρητορική, στην Ιταλία, ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΡΟΤΟΠΟΥΛΟΣ αρχίατρος Κέρκυρας, ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ, Κριτής της Πολιτείας της Κέρκυρας, ΜΕΛΕΤΙΟΣ ΕΞ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ, Μητροπολίτης Ναυπακτίας και Άρτας, και κατόπιν Αθηνών, ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΛΦΑΤΗΣ, Κρητικός, έγινε καθηγητής της θεωρητικής ιατρικής στο Πανεπιστήμιο της Πάδοβας στην ηλικία των τριάντα χρονών και υπήρξε διάσημος γιατρός και συγγραφέας διεθνώς, ΑΓΓΕΛΟΣ ΦΟΡΤΙΟΣ. Αναφέρεται ως «άριστος και διασημότατος ιατρός, και όντως άλλος Ιπποκράτης».

Επιφανεστατοί λόγω κύρους, αλλά και βάσει των ιατρικών συγγραμμάτων που άφησαν, ήταν οι Ιατροί:

ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΠΟΡΤΟΣ. «ο γαρ με τεκών ως οίοθα, Κρης τέλλε... Α δε μάτηρ Ιταλίσ. Παιδίον δε εις τας αλλοβρογικάς χώρας υπαί των τοκέων μετinhaίχθην και ταν ζωάν, εικοσιόν ήδη έτος διάγω πόρρω τας Ελλάδος», σε άπταιστη δωρική, γράφει ότι ο πατέρας του ήταν από την Κρήτη, ενώ ο ίδιος ζει από παιδί στην Ελβετία "είκοσι χρόνια μακριά από την Ελλάδα". Έγινε καθηγητής στη Λωζάννη και κατόπιν στην Ακαδημία της Χαϊδελβέργης. Έγραψε λεξικά, μεταφράσεις και φιλολογικό σχολιασμό αρχαίων συγγραφέων. Επίσης, «Επανορθώσεις εις τα του Ιπποκράτους συγγράμματα».

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ. Γεννήθηκε στην Κυρήνη, σπούδασε στην Ιταλία. Έγινε μοναχός στη μονή Βατοπεδίου στον Άθω. Μεταξύ άλλων έγραψε "Περί του βήχα", "Περί μέτρων & σταθμών" ΡΟΚΚΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ-ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΗΣ από Χίο. Σπούδασε στην Παβία, όπου άσκησε την Ιατρική, καθώς και σε άλλες χώρες της Ευρώπης. Ήταν πολυγραφότατος' μεταξύ άλλων, υπάρχουν δύο υπομνήματα σε βιβλία του Γαληνού, λατινικές μεταφράσεις του «Περί επιδημιών» του Ιπποκράτη (Βασιλεία 1560), καθώς και έργων Αριστοτέλη και Πλάτωνα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΡΕΣΙΟΣ από Χίο. Σπούδασε στην Πάδοβα, και είχε διεθνή σταδιοδρομία. Τα ιατρικά έργα του σώζονται ανέκδοτα σε βιβλιοθήκες του εξωτερικού. Μεταξύ άλλων, «Περί προβλημάτων εις τας πέντε αισθήσεις», «Ζητήματα ιατρικά», «Εις τα του Αριστοτέλους περί φυσικής ακροάσεως υπομνήματα» κ.α.

ΜΙΧΑΗΛ ΜΕΡΚΑΤΗΣ από Ζακύνθο, σπούδασε στην Πίζα. Ως γιατρός και περιπατητικός φιλόσοφος, απέκτησε κύρος στη Ρώμη και αναγνώριση από τους Πάπες (Πίος Ε', Γρηγόριος ΙΓ, Κλήμης). Ανέλαβε αξιώματα και διπλωματικές αποστολές, ίδρυσε, δε, το πρώτο ορυκτολογικό μουσείο στην Ευρώπη.

ΙΑΚΩΒΟΣ ΡΙΚΚΗΣ, απο την Κέρκυρα, σπούδασε στην Πάδοβα. Στην Κέρκυρα έγινε αρχίατρος, αλλά και, δημόσιος Ελληνοδιδάσκαλος. Έκανε δωρεές για τη σχολική εκπαίδευση και τη διατήρηση της ελληνικής γλώσσας - σε περιβάλλον όπου διοίκηση και "αριστοκρατία" χρησιμοποιούσαν την ιταλική.

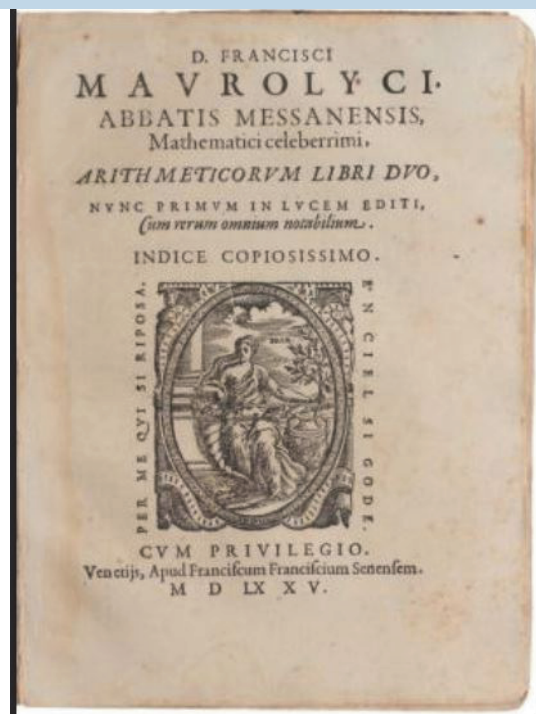
•Ο Φραγκίσκος Μαυρόλυκος ήταν από τους επιφανέστερους ερευνητές της Αναγέννησης.

Γεννήθηκε στη Μεσσήνη της Ιταλίας από Έλληνες εγκατεστημένους εκεί μετά την Άλωση (1453). Από τον γιατρό πατέρα του, και από τον δάσκαλό του, τον περίφημο Κωνσταντίνο Λάσκαρη, διδάχτηκε μαθηματικά, αστρονομία, ιατρική, ρητορική, φιλοσοφία, θεολογία, ιστορία και γεωμετρία, επιστήμες τις οποίες δίδαξε ως καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Μεσσήνης. Μελέτησε τους μηχανισμούς οράσεως και μεταδόσεως του φωτός - προσφέροντας τις βάσεις της ιριδολογίας, αλλά και της οπτικής και της κυματικής σε επόμενους μελετητές (Kepler, Newton, Decartes, κ.α.)

Έγραψε, μεταξύ άλλων, *De lineis horariis. Opuscula Mathematica, Arithmeticonum libri*”, “*Problematica mechanica*”: *photismi de lumine et umbra*, *Diaphani* - προβλέποντας τη λογοκρισία της Εκκλησίας, δήλωνε: ο μηχανισμός της οράσεως γίνεται υπό την υψηλή επίβλεψη του Θεού με σκοπό το καλό του ανθρώπου” .

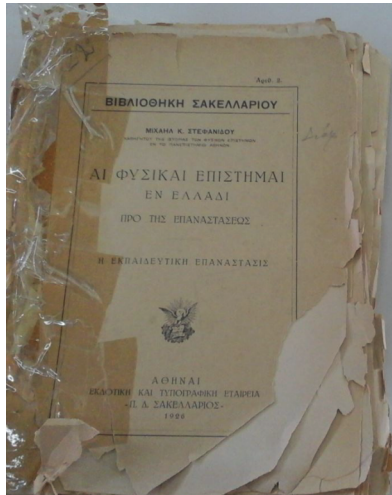
Μετάφρασε πάμπολλα αρχαία κείμενα μεταξύ των οποίων των Αριστοτέλη, Ευκλείδη και Αρχιμήδη. Συνόψισε τον πρώτο σύγχρονο άτλαντα (*Theatrum orbis terrarum* του Φλαμανδού γεωγράφου Ορτέλιου) Μελέτησε μουσική, μηχανική, και αστρονομία. Οι εργασίες του πάνω στις κινήσεις των πλανητών περιλαμβάνουν τον υπερκαινοφανή που εμφανίσθηκε στην Κασσιόπη το 1572. Στην *Cosmographia* περιέγραψε μέθοδο μέτρησης των διαστάσεων της Γης, η οποία χρησιμοποιήθηκε αργότερα από τον Γάλλο αστρονόμο Ζαν Πικάρ για τη μέτρηση του μεσημβρινού της Γης (1670). ένας από τους γνωστότερους κρατήρες πάνω στη Σελήνη ονομάζεται **Maurolico**.

Πρώτος εξήγησε τον πραγματικό ρόλο του κρυσταλλικού φακού του οφθαλμού, αποδεικνύοντας το σχηματισμό του ανεστραμμένου ειδώλου στον αμφιβληστροειδή χιτώνα, καθώς επίσης και την στρογγυλότητα της ίριδας με το θεώρημα των κωνικών τομών, και ερμηνεύοντας τις διαφορές της ανάλογα με τις διαφορετικά προσπίπτουσες ηλιακές ακτίνες.

16ος -> 17ος αιώνας

Οι φυσικές Επιστήμες προχωρούν στην υπόλοιπη Ευρώπη - εξαρτώμενες, πάντα, από Εκκλησία και (νεοπαγή) Κράτη.

Τα πρώτα βιβλία Χημείας και Φυσικής στα ελληνικά θα εκδοθούν δυό αιώνες αργότερα.

Στην φωτογραφία το μοναδικό αντίτυπο "*Αι Φυσικαί Επιστήμαι εν Ελλάδι - προ της Επαναστάσεως*" (Μ. Στεφανίδου, Καθηγητού της Ιστορίας Φυσικών Επιστημών εν τω Πανεπιστημίω Αθηνών, του 1926) όπως "ανασύρθηκε" για χάρη του παρόντος εντύπου της ΕΕΧΘΚΑ, στη Βιβλιοθήκη Θεολογικής Σχολής Αθηνών, με προσωπική επιμέλεια της προισταμένης Δέσποινας Ζερβού.

Οι Έλληνες Ιατροί υπηρετούν σε αυλές ηγεμόνων, στα Βαλκάνια, καθώς και Ιταλία, Αγγλία, Ρωσία, Γερμανία. Αποκτούν δύναμη, τίτλους, και ύψιστα κρατικά και εκκλησιαστικά αξιώματα.

Ο Ιατρός ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΝΙΚΟΥΣΙΟΣ γίνεται ο πρώτος Μέγας Διερμηνέας της Υψηλής Πύλης

ΜΕΛΕΤΙΟΣ ΠΗΓΑΣ. Φοίτησε Νομικά και Ιατρική στην Πάδοβα. Εντρύφησε κυρίως στον νεοαριστοτελισμό - πιθανότατα αυτό ήταν το πεδίο της σύγκρουσής του με τον Γαλιλαίο Γαλιλέι. Αρνήθηκε τη θέση του διδάκτορα, και έγινε μοναχός (κατά τον ??? άσκησε το επάγγελμα του γιατρού στην Ήπειρο και Κων/πολη) . Εκλέχτηκε Πατριάρχης Αλεξανδρείας. Άφησε πλούσιο θεολογικό έργο.

ΜΙΧΑΗΛ ΛΙΤΑΡΧΟΣ ή ΕΡΜΟΔΩΡΟΣ Ζακυνθινός, σπούδασε στη Φεράρα και άσκησε την Ιατρική στη Χίο. Δίδαξε τα ελληνικά γράμματα στη Φεράρα καθώς και στην **Πατριαρχική Ακαδημία**

ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ ΜΙΝΔΟΝΙΟΣ, από τη Χίο. Σπούδασε ιατρική και φιλοσοφία στην Πάδοβα. Έγινε σύμβουλος του Οικουμενικού Πατριάρχη Ιερεμία του Β' στην Κωνσταντινούπολη, ενώ παράλληλα δίδασκε στην Πατριαρχική Ακαδημία μέχρι το 1580. Κατόιν, άσκησε την ιατρική στη γενέτειρά του μέχρι τον θάνατό του. Στα έργα του περιλαμβάνονται υπομνήματα σε έργα του Αριστοτέλη και του Ερμογένη, ενώ "ο ίδιος περιγράφει ως αυτόπτης μάρτυς την κατάληψιν της Χίου υπό των Τούρκων" (1566). (**ΖΟΛΩΤΑ Γ.** Ιστορία της ΧΙΟΥ, τομ Γα, σελ 390, Αθήναι.)

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΕΠΑΝΟΣ-ΔΟΜΕΣΤΙΧΟΣ, από τη Χίο. Σπούδασε θεολογία, ιατρική και φιλοσοφία στην Ιταλία. Υποστήριξε, πρώτος, την άποψη ότι η ιατρική θα έπρεπε να απαλλαγεί από την προσκόλληση στα δόγματα του Γαληνού και του Ιπποκράτη (Σάθας, Παϊδούσης). Έγραψε δοκίμια ιατρικά, φιλολογικά, θεολογικά, καθώς και ποίηση. Αναμείχθηκε στους θεολογικούς ανταγωνισμούς της εποχής μεταξύ Ορθόδοξων και Ρωμαιοκαθολικών.

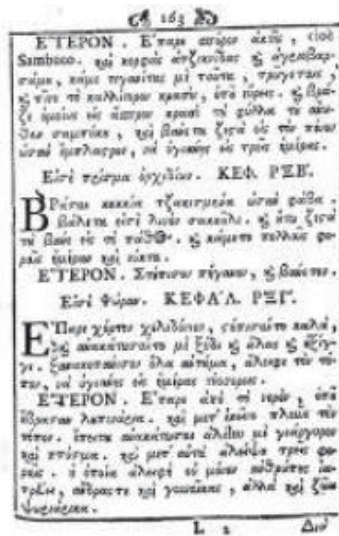
Στην ΚΡΗΤΗ, «θανατικά», φερμένα από Ευρώπη και Ανατολή, αποδεκάτιζαν τον πληθυσμό: πανώλη το 1572 ως το 1580, χολέρα το 1583, «μαύρη πανώλη» το 1592. Έποικοι γιατροί από την Ιταλία εκπαιδευαν Κρητικούς νέους στην τέχνη του Ιπποκράτη. Δυό χρόνια μαθητείας, κι ύστερα μπαίνουν στην συντεχνία των "τζηρόικων" (χειρουργών). Οι χειρουργοί ήταν όλοι πρακτικοί, οι σπουδαγμένοι, κατά το πλείστον, παθολόγοι (*Μέδικοι*, ή *Φύσικοι*).

Ο ΓΕΩΡΓΗΣ ΚΟΜΗΣ ΠΑΛΙΟΚΑΠΑΣ σπούδασε και δίδαξε στο Παν/μιο της Πάδοβας (1544). Χρημάτισε Επίσκοπος Κισσάμου (1580) και παραχώρησε την περιουσία του στην Επισκοπή, με την υποχρέωση να στέλνει για σπουδές στην Πάδοβα 24 Έλληνες κάθε χρόνο.

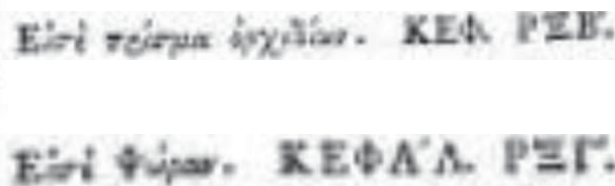
Ο ΔΑΝΙΗΛ ΦΟΥΡΛΑΝΟΣ, από το Ρέθυμνο, σπούδασε φιλοσοφία, νομική και ιατρική στην Πάδοβα, με άριστα και στις τρεις επιστήμες. Άσκησε την ιατρική στην Κρήτη. Έφυγε, όμως, για πολιτικούς λόγους και έγινε καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Πάδοβας, μέχρι τον θάνατό του. Μεταξύ άλλων, έγραψε σε ελληνική και λατινική γλώσσα «υπόμνημα εις τας περί Μορίων των ζώων βίβλους του Αριστοτέλους άτινα ούπω εξήλθον εις το φως, ωσαύτως και υπόμνημα εις τον Θεόφραστον» (κατά Μαρτίνο Κρούσιο, Γερμανό Ελληνιστή).

Ο ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΚΛΗΡΟΣ, ή Πικρός ή Πικρίδης, από το Αμάρι, της Κρήτης, σπούδασε στην Πάδοβα, όπου έγινε διδάκτορας. Έγραψε υπόμνημα στα έργα του Ιπποκράτη. Τιμήθηκε από τη Βενετική Δημοκρατία με το αξίωμα του αρχιάτρου της Κρήτης. Το 1664 σκοτώθηκε στον τουρκοβενετικό πόλεμο (1645-1669), που έληξε με την κατάληψη της Κρήτης από τους Οθωμανούς και τον τερματισμό της βενετικής κυριαρχίας. Έγραψε τα δεινά του πολέμου σε ποίημα με 9.287 ιαμβικούς τρίμετρους στίχων, με τίτλο *Αθανασίου εκ Πικρίδων, ιατρού θρήνος εις την εαυτού Κρητομήτορα πάτρην, της απάσης νήσου καταστροφής ένεκεν*. (Σάθας, «Ελληνικ Ανέκδοτα» Κρητικός πόλεμος. Σκληρός, Αθανάσιος, d. 1664 Αθήνα : Καραβίας, 1984 lib of Pol Science, Media studies & Turk St, 888.109, 04, ΣΚΛ)

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΛΑΝΔΟΣ ή Αγάπιος ο Κρης, από το Ηράκλειο. Δεν είναι βέβαιο αν σπούδασε Ιατρική, αλλά, ως μοναχός στο Άγιο Όρος, έγραψε πολλά σχετικά έργα που τυπώθηκαν στη Βενετία. Το "Γεωπονικόν"- περιζήτητο στην εποχή του - "περιλαμβάνει βοτανικές οδηγίες για κοινά νοσήματα, καθώς και θεραπεία κήλης, επούλωση χρόνιων πληγών, την αποβολή νεκρών εμβρύων κ.α. Σε αυτό "*περιέχονται ερμηνείαι θαυμασιώταται πώς ... να κυβερνάται πας ένας δια να φυλάγεται υγιής. Ετι δε και ιατρικά διάφορα αληθέστατα, συναγμένα από ιατρούς σοφωτάτους, εις πάσαν ασθένειαν κλπ.*». (<http://anemi.lib.uoc.gr> (<http://anemi.lib.uoc.gr> (<http://anemi.lib.uoc.gr>

Σελίδα με ενδεικτικό περιεχόμενο από το "Γεωπονικόν" Αθανασίου (Αγαπίου) Λάνδου

* Ένα εργαλείο για αφαιμάξεις εντυπωσιάζει τον Γάλλο J. Spon, γιατρό με ευρεία μόρφωση και πείρα. Το βλέπει για πρώτη φορά στην Αθήνα, κι αργότερα από τους μοναχούς του Αγίου Όρους. Και ο διάσημος Γάλλος γιατρός και βοτανολόγος Tournefort μιλάει για τις πολλές γνώσεις ιατρικής των μοναχών των ορθόδοξων μοναστηριών.

Χειρουργική, ανατομία, κλινική ιατρική, βοτανική, χημεία αναπτύχθηκαν, τώρα, με την μικροσκοπική ανατομία και τη φυσιολογία. Η σημαντικότερη ανακάλυψη του 17ου αι. αφορούσε στην κυκλοφορία του αίματος. Το πρώτο μικροσκόπιο (και τηλεσκόπιο) εφευρέθηκε από τον Zacharias Janssen και τον πατέρα του Hans, ελληνικής καταγωγής (Ιωάννης Ιωαννίδης).

Για τον συνεργάτη του Demisciano (Castiglioni, A history of Medicine. A. Knopf, N. York 1947, p 511) Ο Ιωάννης Δημησιάνος, πολυμαθέστατος μαθηματικός, χημικός, θεολόγος, φιλόσοφος, λόγιος, αστρονόμος, γιατρός, φυσιογνωμιστής και ποιητής, και άριστος γνώστης της ελληνικής και λατινικής γλώσσας, με καταγωγή από το Ιόνιο, σπούδασε στο Ελληνομουσείο της Ρώμης, και κατόπιν στη Σχολή Ιατροφιλοσόφων Πάδοβας, όπου ανακηρύχτηκε διδάκτωρ. Ήταν μέλος της πρώτης Ακαδημίας επιστημών στην Ιταλία (Ακαδημία των Λυγκών (Accademia dei Lincei, ιδρ. 1603). Αναφέρεται ότι επινόησε τον όρο «τηλεσκόπιο» («τηλέ-σκοπείν»), το 1611, σε συμποσίο προς τιμήν του Γαλιλαίου τη χρονιά που έγινε μέλος της Ακαδημίας.

Παράλλαγες Ελευθερίας...

... & "Αποκλίσεις"

Μικροσκόπιο της εποχής του Γαλιλαίου, Μουσείο Ιστορίας των Επιστημών, Φλωρεντία

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΩΖΟΜΕΝΟΣ Κύπριος. Διετέλεσε επικεφαλής στρατιωτικού σώματος κατά την πολιορκία της Λευκωσίας από τους Τούρκους (1570). Μετά την πτώση της Λευκωσίας πιάστηκε αιχμάλωτος. Δραπέτευσε, και σπούδασε στη Ρώμη Νομική και Ιατρική. Άσκησε την Ιατρική στη Βενετία. Μετέφρασε στα λατινικά έργα του Ιπποκράτη, του Γαληνού και άλλων αρχαίων γιατρών. Οι αναμνήσεις από την ζωή του δημοσιεύτηκαν στην Μπολόνια (1576) (Book D. Platonis de rebus pub. siue de Iusto : libri decem: a. Ioanne Sozomeno i.v.d. e graeco in Latinum et ex dialogo in perpetuum fermonem cti, additis notis, et argumentis. Venetiis : Ex Typographia Andree Muschy, 1626)

"Διήγησις του ρεμπελιού των ποπολάρων"

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΟΥΜΜΑΚΗΣ Ζακυνθινός, σπούδασε στην Πάδοβα. Το 1668, εκδόθηκαν σε ειδικό τεύχος οι ύμνοι από φίλους και καθηγητές κατά την «δαφνηφορία» του (αναγόρευση σε διδάκτορα), που εξυμνήθηκε σε ελληνική, λατινική, ιταλική, ισπανική και γαλλική γλώσσα. Άσκησε την ιατρική στην Ζάκυνθο, όπου και περιέγραψε τον κοινωνικό ξεσηκωμό (*Διήγησις του ρεμπελιού των ποπολάρων*).

Αμή όταν οι κατώτεροι αρχινήσουν ν' αποτζιπόνουνται τους μεγαλητέρους και χάσουν την υπόληψιν την προτήτερην οπού τους εκρατούσαν, δύσκολα είναι πλέον να γυρίσουν εις την προτήτερήν τους τάξιν. Άντζολος Σουμάκης

Ρεμπελιό <ιταλ. ribellione=εξέγερση, βενετικό rebelo= επαναστάτης,

ρέμπελος= αρνείται να δουλέψει για τους αρχόντους

Ποπολάρος ο άνθρωπος του λαού [ιταλ. popolare(e)]· οι λαϊκοί άνθρωποι των πόλεων

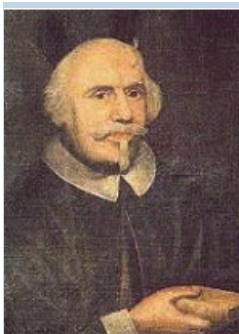
Οι βοριοελλαδίτες σπουδάζουν στη Μολδοβλαχία - (Παραδουνάβιες περιοχές - σημ. Ρουμανία). Εκεί διαπρέπουν και γίνονται σύμβουλοι ηγεμόνων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, και της Υψηλής Πύλης. - στην Κων/πολη οι περισσότεροι γιατροί είναι Έλληνες. Στη Ρουμανία διέπρεψαν οι: **ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΕΡΑΜΕΥΣ**. Γεννήθηκε στα Ιωάννινα, σπούδασε φιλοσοφία, ιατρική και θεολογία στην Ιταλία. Δίδαξε την ιατρική, αλλά και την ελληνική γλώσσα, στο Ιάσιο (Ρουμανία) Έγραψε: *Σύντομος έκδοσις του θεωρητικού μέρους της ιατρικής* (χειρόγραφο, στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Βιέννης) **ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΜΝΗΝΟΣ**. Γεννήθηκε στην Κων/πολη, και σπούδασε Ιατρική και Φιλοσοφία στην Ιταλία. Στο Βουκουρέστι, έγινε πριγκηπικός αρχίατρος (Πρίγκηψ Βασσαράβας) και καθηγητής στην Ακαδημία.

Στη συνέχεια, έγινε μοναχός, και κατόπιν Μητροπολίτης.

... & "Αποκλίσεις"

ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΚΟΡΥΔΑΛΕΥΣ. Γεννήθηκε στον Κορυδαλό Αττικής, και σπούδασε ιατρική και φιλοσοφία στη Ρώμη και στην Πάδοβα. Έγινε Μητροπολίτης Ναυπάκτου και Άρτας. Έγραψε: «*Εις άπασαν την λογικήν του Αριστοτέλους, υπομνήματα και ζητήματα*», «*Περί γενέσεως και φθοράς κατ' Αριστοτέλη*», «*Εισοδος φυσικής ακροάσεως κατ' Αριστοτέλη* κ.α.

Καθαιρέθηκε τρεις φορές για θεολογικές «αποκλίσεις», Έτσι θεωρήθηκαν ο στόχος και ο αγώνας του για αναμόρφωση της ορθόδοξης Εκκλησίας ώστε να μπορέσει ναισχυροποιηθεί έναντι της Καθολικής. Μετά την απώλεια του επισκοπικού θρόνου, άσκησε την ιατρική και τη διδασκαλία

ΛΕΩΝ ΑΛΛΑΤΙΟΣ

"Εάν εγώ είμαι άγιος τιμής, την τιμή να απονείμετε εις την Χίον, η οποία με γέννησε και με περιέθαλψε"

*Γεννήθηκε στη Χίο.

Εννιά ετών, στάλθηκε στην Καλαβρία για εκπαίδευση. Δεκατεσσάρων, στη Ρώμη, στο «Ελληνικόν Φροντιστήριον».

*Δίδαξε τα ελληνικά και τα λατινικά γράμματα και τη θεολογία, και κατέλαβε σοβαρές διοικητικές θέσεις. Ως βιβλιοθηκάριος του Βατικανού, επιμελήθηκε την εκεί μεταφορά της *Παλατινής Βιβλιοθήκης*, από τη Χαϊδελβέργη. Εξέδωσε με σχόλια σε λατινική μετάφραση επιστολές σωκρατικών φιλοσόφων, βυζαντινούς συγγραφείς, θεολογικά κείμενα των πρώτων χριστιανικών αιώνων, επιλογές σοφιστών & ρητόρων, καθώς και βιβλία ιστορικού, γεωγραφικού, αρχαιολογικού, και εκκλησιαστικού περιεχομένου.

(Άπαντα: lac. Carmela, Bibliographia di Leone Allacci, Palermo, 1962).

Έγραψε ποίημα σε αρχαία γλώσσα και μέτρα προς τον Λουδοβίκο ΙΔ', ζητώντας στήριξη για την απελευθέρωση της Ελλάδας.

Δεν άσκησε την Ιατρική, αλλ' άφησε στη διαθήκη του κληροδότημα για να σπουδάζουν ιατρική 70 μαθητές από τη Χίο, όπου είχε υπηρετήσει σε διοικητική θέση της Λατινικής Επισκοπής

Οι εκθρόνιτες εναντίον του ήλθαν από ορθόδοξους ιερατικούς κύκλους : «λατινοφρόνησε»,είπαν, «του παπικού θρόνου το ανδράποδον».

>> **Επειδή ο Αλλάτιος υποστήριζε φανατικά την Ένωση των Χριστιανικών Εκκλησιών.**

Αυτή που θα είχε αποτρέψει την Οθωμανική κυριαρχία στην Ευρώπη.

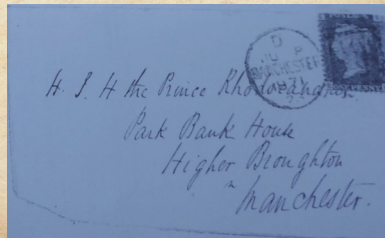
αιώνας 17ος Πα ρ α λ λ α γ έ ς Ε λ ε υ θ ε ρ ί α ς

Η κοινή γλώσσα των λογίων είναι τα λατινικά. Οι συμμετέχουν σε μια «Πολιτεία των Γραμμάτων», και η αναγέννηση εξαπλώνεται σε κοινωνικές ομάδες όλης της δυτικής Ευρώπης. Βασιλιάδες και Εκκλησία προστατεύουν τα γράμματα και τις τέχνες

- για να προπαγανδίσει η κάθε πλευρά τις δικές της ιδέες.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΡΟΔΟΚΑΝΑΚΗΣ γεννήθηκε στη Χίο. Μετά από σπουδές Ιατρικής στη Γαλλία, συνέχισε στην Αγγλία (Οξφόρδη). Ενεπλάκη στις πολιτικές αντιπαραθέσεις υπέρ του βασιλιά (δηλαδή, κατά του κοινοβουλίου). Οπότε, με την παλινόρθωση της βασιλείας στην Αγγλία (1660), έγινε γιατρός και χημικός της βρετανικής αυλής.

Πολέμησε την μεγάλη επιδημία πανώλης του Λονδίνου το 1664, με φάρμακο δικής του σύνθεσης (- Alexicacus Spiritus Mundi, το ονόμασε. Το 1665, έγραψε βιβλίο με τίτλο «Περί πανώλους θεραπεία», το οποίο εκδόθηκε επανειλημμένα εκδόθηκε. Πολλές εργασίες του βρίσκονται στο Βρετανικό Μουσείο Λονδίνου

As for W O M E N , in most cases it's fit to give private directions: But for such as give suck, let them, with 60. Drops turn a Pint of Milk into a Posset, and take the Whey, mingled with Sugar (if they please) and drink a reasonable draught thereof in a Morning, fasting an hour after it, and their Children will be kept thereby from the Scary, small Pox, Feavers, Convulsions, Wormes, and the like Diseases, giving and preserving a fresh and healthy Colour.

In C H I L D R E N. Who desire to prevent the Stone and Gravel, which (by experience) destroyes them, as well as others (who are not capable to take other Medicines by reason of the Nauseousness and great quantities) may give them of this sort of Posset drink, and they will find it both preserving and cleansing those parts of the Body subject to these Afflictions, & also promise good natural rest to them.

If any

For W O M E N

For C H I L D R E N

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ, ο εξ' Απορρήτων» (1636 ή 1641-1709) γόνος μεγάλης οικογένειας της Κωνσταντινούπολης με άριστη παιδεία, από τους γνωστότερους γιατρούς του 17ου αιώνα στην Ευρώπη. Σπούδασε φιλοσοφία και θεολογία στο Ελληνικό Κολλέγιο της Ρώμης, και ιατρική στα Πανεπιστήμια της Πάδοβας και της Μπολόνια. «Εκείθεν ελθών εις την Φλωρεντίαν συνέθετο λατινιστί το πολύφημο βιβλιάριον περί της κυκλοφορίας του αίματος και δώρον προσήνεγκεν αυτό τω εκείσε ηγεμόνι» (Ζαβίρας). Η διδακτορική του διατριβή με τίτλο «Πνευματικόν όργανον περί της κυκλοφορίας του αίματος» - όπου αποδεικνυε, με πειράματα σε ζώα, την κυκλοφορία του αίματος στους πνεύμονες - επανεκδόθηκε αρκετές φορές στην Ιταλία, το Βέλγιο, τη Γερμανία και την Τουρκία. (*Instrumentum Pneumaticum Circulandi Sanguinis sive modus usu pulmonum*, Μπολόνια 1664. (ΕΘΝ ΒΙΒΛΙΟΘ ΊΣΤ -152-ΕΚΣ Σχήμα 8).

* Στην Κωνσταντινούπολη του προσφέρθηκαν αξιώματα, και του ανατέθηκε η ιατρική φροντίδα Τούρκων αξιωματούχων. «Η ασθένεια των Οθωμανών γεννά ενίοτε τον θάνατον των γιατρών», γράφει δηλώνοντας την επισφάλεια της θέσης των γιατρών που αστοχούσαν.

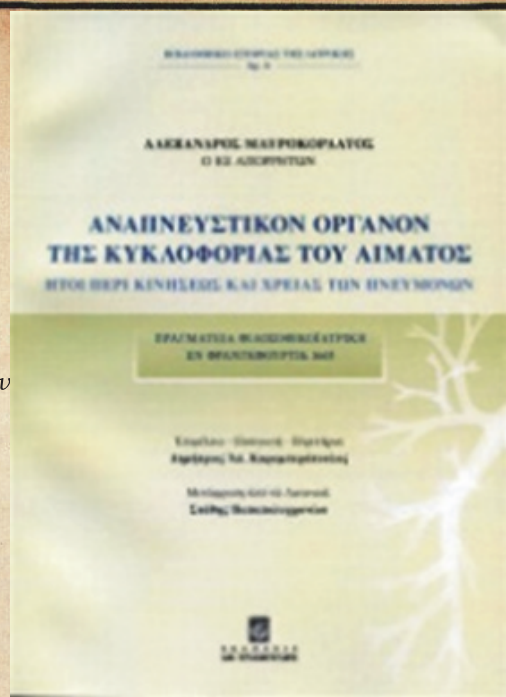
* Λόγω γλωσσομάθειας διορίστηκε Μεγάλος Διερμηνέας της Υψηλής Πύλης. Ήταν παρών στην Υπογραφή της Συνθήκης Κάρλοβιτς 1699 ως απεσταλμένος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (βλ. επόμενη σελίδα)

* Μεσολάβησε στην απελευθέρωση χριστιανού αξιωματούχου, πράξη για την οποία του επιβλήθηκαν ραβδισμοί και φυλάκιση ενός χρόνου.

Ελευθερώθηκε καταβάλλοντας ολη την οικογενειακή περιουσία.

* Αποκαταστάθηκε και γνώρισε μεγάλες τιμές από τον επόμενο Σουλτάνο Σουλεϊμάν Γ'.

Έγραψε επιστημονικές μελέτες, αλλά και θέματα φιλολογικά, φιλοσοφικά, και ιστορικά, όλα σε αρχαϊζουσα γλώσσα. Μεταξύ αυτών: Εφημερίδες (ιδιαίτερα αξιόλογη ιστορική πηγή για την περίοδο 1682-87), *Γραμματική Ρητορική Ερμηνεία στο Περί γενέσεως και φθοράς του Αριστοτέλη*, καθώς και: *Φιλοσοφικά και φιλολογικά ανάμεικτα*, *Ιερά Ιστορία*, *Ιστορία Ρωμαϊκή* (τρεις τόμοι), *Απομνημονεύματα περί των Τούρκων Αυτοκρατόρων*, *Λόγος πρεσβευτικός προς Γερμανούς περί ειρήνης κ. α.*

Μετάφραση της διδακτορικής διατριβής του Μαυροκορδάτου «Πνευματικόν όργανον περί της κυκλοφορίας του αίματος»

http://www.karaberopoulos.gr/karaberopoulos/b_iat15.asp

Οι λόγιοι του 17ου αι. επικεντρώνονται στις ανθρωπιστικές μελέτες. Έχοντας, πλέον, γνώρισε άγνωστους πολιτισμούς, και έχοντας νέες γνώσεις, οι «ουμανιστές» δεν αρκούνται στα αρχαία ή στα θεολογικά κείμενα. Ο Ιταλός Γαλιλαίος υποστηρίζει το ηλιοκεντρικό σύστημα, ο Άγγλος Νιούτον διατυπώνει το νόμο της βαρύτητας. Δημιουργούνται Επιστημονικές Ακαδημίες & Αστεροσκοπεία Όμως ακόμη και στον αιώνα της επιστημονικής επανάστασης, η παράδοση συνεχίζει να εξουσιάζει μέσα από τις δεισιδαιμονίες και, σε πολλές περιπτώσεις, να εμποδίζει τις νέες επιστημονικές κατακτήσεις. Το «κυνήγι των μαγισσών που οργάνωσαν οι Εκκλησίες και στήριζαν τα κράτη - και στις προτεσταντικές περιοχές! - οδήγησε στη φωτιά 40.000-50.000 ανθρώπους, κυρίως γυναίκες.

Ο Γαλιλαίος (Galileo Galilei 1564- 1642) θεώρηθηκε αιρετικός

- στην πραγματικότητα ο διωγμός του άρχισε στο χώρο των "αριστοτελικών" επιστημόνων του Πανεπιστημίου της Πάδοβας.

Το 1967 οι Οθωμανοι ηττήθηκαν στον αυστρο-οθωμανικό πόλεμο (1683-1697) .
Το 1699 υπογράφηκε η διεθνής Συνθήκη "Ειρήνης" του Καρλοβιτς, με την μεσολάβηση Αγγλίας, Ολλανδίας, και Ιεράς Συμμαχίας (συμμαχία Αψβουργων, Πολωνολιθουανών, Βενετών και Ρώσων).
Αναγνωρίστηκε η κυριαρχία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας επί της Στερεάς Ελλάδος και των νήσων του Αιγαίου.
Στην Ενετική Δημοκρατία δόθηκε η Πελοποννησος και η Κρήτη. (Οι Οθωμανοί θα τις επανακτήσουν 20 χρόνια αργότερα, το 1718).
Η συνθήκη αυτή άνοιξε το δρόμο για την ελληνική απελευθερωτική Επανάσταση του 1821, αφού έδωσε τη δυνατότητα στους Έλληνες να (ξανα)αρχίσουν το εμπόριο με τη Βενετία και την Αυστριακή Αυτοκρατορία.
Το γεγονός αυτό έφερε την οικονομική αναγέννηση του ελλαδικού χώρου, σε Ιόνιο, Πελοπόννησο και Αιγαίο.

Όπου πάμε, θά 'βρουμε πατρίδες
...
Τ' Άλπεια τα βουνά θα δρασκελήσουμε,
θα ξαφνίσουμε τα ρέματα του Ρήνου,
στου Βοριά θ' ασπροκαράζουμε τα σκότη,
θα κυθούμε σα μαγιάπριλα του νου
όπου τόποι, όπου γεράματα, θα σπείρουμε
μιαν Ελλάδα και μια νιότη.

Και πλανήτες με δικό μας φως,
το δικό μας φως θα ρίζουμε
όπου θάμπωμα και βράδιασμα στη φύση•
κι ο ασκητής θα φιλιωθεί με τη ζωή
και το γάλα της χαράς ξανά θα πιεις,
νηστευτή, κι ένα κρασί θα σε μεθύσει.
Και ο Κελτός και ο Γότθος κι ο Αλαμάνος,
κάθε βάρβαρος μ' εμάς θ' αναγαλλιάσει,
κι ο Ιταλος απ' όλους πρώτα•
ρασοφόροι και ποντίφικες
θα προσπέσουνε στα πόδια της Ελένης
και τον κύκνο θα λατρέψουνε του
Ευρώτα.

φωτό: politeia.gr

"Και πλανήτες με δικό μας φως,
το δικό μας φως θα ρίζουμε"
Σαν τις Πλειάδες οι Έλληνες
- διωγμένοι από δύναμη ανώτερη - κατευθύνουν
το φως τους σε ένα καινούργιο στερέωμα.

Του οικοδόμου θα του δείξουμε ρυθμούς,
νόμους του σοφού, σ' εμάς θα τρέξουν
όμοια κυβερνήτες και τεχνίτες,
πύργοι θα υψωθούν και πολιτείες,
και παντού ξανά θα στηλωθούν
των καλών και των ωραίων οι δικιοκρίτες.
Μόλις βγούμε απ' αυτό δα το κοιμητήρι
προς το φως και στα τετράπλατα του αέρα,
σαν τα πρώτα θά 'βρουμε τα νιάτα,
κι έξω απ' τα στενά κιβούρια,
Καίσαρες κι Αλέξαντροι, θ' ανοίξουμε,
με του Λόγου το σπαθί, τη στράτα.

....
έτσι βλέποντάς μας χρυσοφτέρουγους
από μέσα από τα χέρια τους να φεύγουμε
σε αποθέωση που δε θα ξαναγίνει,
θα πιστέψουν πως σαρκώθηκαν χρυσόνειρα
κι από της θεότης μας τ' αντίφεγγα
σαν ημίθεοι θα φαντάζουν ώς κι εκείνοι!

Κωστή Παλαμά : Ο ΔΩΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΓΥΦΤΟΥ 1899
Λόγος Πρώτος